

Bulwar Zygmunta Augusta 11
82-300 Elbląg
Tel. (+48) 55 232 72 73
Fax (+48) 55 232 72 73
www.muzeum.elblag.pl

Elbląg, 18.01.2019 r.

Podsumowanie działalności Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu w 2018 r.

I. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA

Do zakresu działania Muzeum należy: gromadzenie, przechowywanie, konserwowanie, udostępnianie i upowszechnianie zbiorów dotyczących w szczególności miasta Elbląg, Wysoczyzny Elbląskiej i Żuław Elbląskich.

W 2018 r., ze względu na realizację projektu „Z Muzeum w przyszłość. Modernizacja Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu – etap II”, dofinansowanego ze środków RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 oraz Gminy Miasto Elbląg, działalność merytoryczna Muzeum została w istotnym stopniu ograniczona. Pracownicy Muzeum byli zaangażowani w prace związane z projektowaniem i budową wystaw oraz opracowywaniem i wdrożeniem oprogramowania systemów multimedialnych przewidzianych do montażu w budynku Gimnazjum. Po zakończeniu remontu obiektów Muzeum pracownicy realizowali zadania związane z przygotowaniem budynków do udostępnienia zwiedzającym, a także z transportowaniem zabytków do wyremontowanych magazynów i przenoszeniem stanowisk pracy.

W okresie od 1. stycznia do 31. grudnia 2018 r. Muzeum realizowało zadania statutowe poprzez następujące działania:

1. Gromadzenie zbiorów

Ogółem Muzeum posiada na stanie 116 984 obiekty wpisane do inwentarza, w tym muzealia – zbiory własne (20 186 obiektów) i wydzielone zabytki archeologiczne pochodzące z badań wykopaliskowych (depozyt – 96 798 obiektów).

2. Katalogowanie i naukowe opracowywanie muzealiów

W 2018 r. zrealizowano następujące działania z zakresu katalogowania i opracowywania zbiorów:

- Opracowanie materiałów, konsultacje na potrzeby realizacji wystaw, dobór zabytków do prezentacji, przygotowanie opisów wystaw: *Żuławy – ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły, Historia ukryta pod ziemią i Relikty chwały Elbląga i regionu*;
- Opracowanie merytoryczne mapy stanowisk archeologicznych dla Okresu Wpływów Rzymskich I-IV w n.e. dla obszaru między Wisłą a Pregotą i Łyną – publikacja złotej monety [aureus Faustyny Augusty (174-175)], autorzy: A. Bursche, M. F. Jagodziński;
- Tworzenie cyfrowej wersji kartoteki działek Starego Miasta Elbląga: 2500 rekordów;
- Konsultacje naukowe dla pracowników muzeów w Gnieźnie, Poznaniu, Węgorzewie i Elku;
- Prace nad materiałem dotyczącym pionków bursztynowych z Truso na potrzeby wydawnictwa dot. bursztynu z Truso;
- Opisywanie, przygotowanie na Komisję Szacunkową podarowanych muzeum pamiątek po osobie prywatnej;
- Wykonanie bazy zdjęć – archiwum fotografii: 2362 skany/pliki dot. miasta przedwojennego i okresu PRL; uporządkowanie zdjęć wraz z ich segregacją;
- Przygotowanie depozytu „skarbu” z Gubławek przekazanego przez UOZ w Olsztynie, Delegatura w Elblągu do zwrotu: wytypowanie obiektów do zwrotu dla spadkobierców i Skarbu Państwa, uporządkowanie i spakowanie;
- Kwerendy archiwalne w Archiwum Państwowym w Malborku;
- Identyfikacja medalu dla firmy Loeser&Wolff na wystawie przemysłowej w Bydgoszczy;
- Rozszyfrowanie inskrypcji na dzwonie z kościoła w Kwitajnach;
- Opracowanie materiałów od osoby prywatnej (zdjęcia);
- Opracowanie opinii na temat tradycji zawodu stolarskiego w województwie warmińsko-mazurskim dla Firmy Ajram w Pasłęku;
- Konsultacje, przygotowywanie materiałów na potrzeby realizacji prezentacji VR w ramach projektu „Z Muzeum w przyszłość”;
- Opis monet z Jagodna dla WUOZ Elbląg;
- Opracowanie typologii toporów z Truso;
- Wykonanie fotografii monet i medali do kart katalogowych;
- Opracowanie noty katalogowej do Sztandaru Hołdowniczego dla Muzeum Historycznego Miasta Gdańska do katalogu wystawy „Król jedzie”;
- Prace nad kolekcją fajansów niderlandzkich z badań archeologicznych na Starym Mieście;
- Prace na katalogiem fliz holenderskich z kolekcji muzealnej;
- Inwentaryzacja sztabek żelaznych nie poddanych konserwacji, pochodzących z badań osady Truso (80 pozycji) – wykonanie wstępnej diagnozy wartości naukowej i stanu zachowania;
- Opracowanie symboliki ornamentu typu „Nazar” – uwagi dotyczące rogowego amuletu-zawieszki.

Opracowywany obiekt ze zbiorów MAH

3. Przechowywanie gromadzonych zabytków w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych

Muzeum przechowuje łącznie 116 984 obiekty zabytkowe. Do marca 2017 r. zabytki te były przechowywane w Budynku Wschodnim Podzamcza i Budynku Zachodnim Gimnazjum. Ze względu na realizację inwestycji „Roboty budowlane - remont i modernizacja budynku Gimnazjum i skrzydła południowego budynku Podzamcza Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu” w ramach projektu „Z Muzeum w przyszłość. Modernizacja Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu – etap II” na początku 2017 r. niezbędne było uporządkowanie magazynów i przygotowanie pomieszczeń budynku Gimnazjum do remontu, w tym przetransportowanie przechowywanych i prezentowanych w obiekcie zbiorów do budynku Podzamcza. Po zakończeniu robót budowlanych w sierpniu 2018 r. zabytkowe obiekty powróciły do wyremontowanych magazynów w budynku Gimnazjum.

Dzięki realizacji projektu „Z Muzeum w przyszłość” dostępna przestrzeń magazynowa odpowiadająca aktualnym normom i standardom uległa znacznemu zwiększeniu, i obecnie wszystkie zabytki, które znajdują się na terenie muzeum - w magazynach oraz na 10 salach wystawowych - mają zapewnione właściwe warunki przechowywania i ekspozycji.

Wyremontowany magazyn w budynku Gimnazjum

Dodatkowo w magazynie masowych zbiorów archeologicznych przy ul. Lotniczej przechowywane są obiekty nie wpisane do stałego inwentarza muzealiów ze względu na ich stan zachowania w oddzielnych fragmentach (po ewentualnym opracowaniu ich liczba ulegnie zmianie) i niewielką wartość materialną. Przestrzeń magazynowa w obiekcie przy ul. Lotniczej nie spełnia ustawowych norm w zakresie przechowywania obiektów zabytkowych, dotyczących zarówno warunków jak i systemów zabezpieczeń.

Wszystkie zabytkowe obiekty będące na stanie MAH są w miarę potrzeb udostępniane do celów naukowych. Ponadto na bieżąco spełniane są prośby o zgodę na użyczenie zasobów fotografii archiwalnej Muzeum oraz na wykonywanie fotografii muzealiów opracowywanych przez osoby spoza instytucji.

4. Zabezpieczanie i konserwacja muzealiów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej

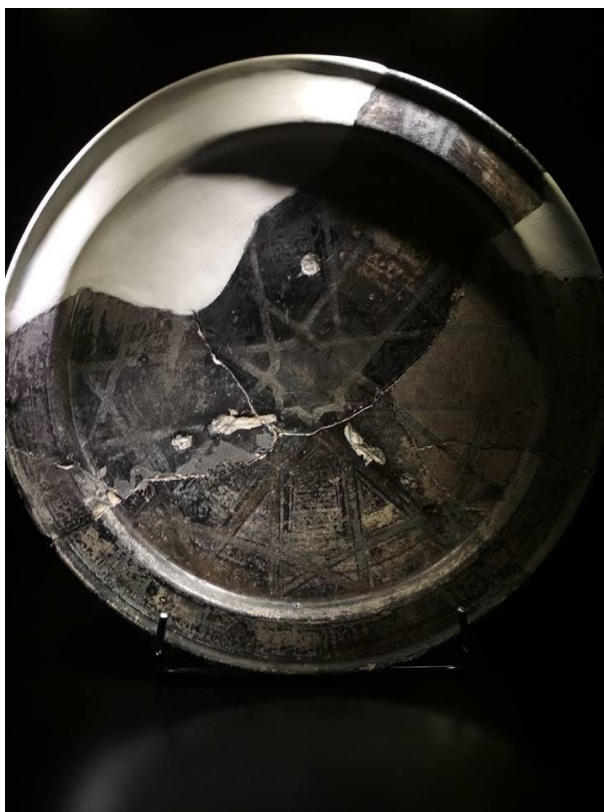
W Muzeum funkcjonuje pracownia konserwatorska, w której pomimo istniejących braków sprzętowych (urządzenia do konserwacji drewna i skór) dokonywane są wszelkie bieżące prace związane z zabezpieczeniem zabytków przeznaczonych do ekspozycji na wystawach lub obiektów wymagających pilnej konserwacji. Na stanowisku konserwatora muzealiów zatrudniona jest jedna osoba.

W 2018 roku zabiegom konserwatorskim poddano następujące przedmioty:

- konserwacja holenderskich naczyń fajansowych – 30 obiektów,
- doraźna konserwacja eksponatów prezentowanych na stałych wystawach archeologicznych – 15 obiektów,
- konserwacja obiektów ze zbiorów etnograficznych – 5 obiektów,
- konserwacja obiektów na wystawę stałą „W żuławskim domu”: kamienne elementy nagrobków – 15 obiektów,
- doraźna konserwacja kartuszy trumiennych w związku z wypożyczeniem obiektów na wystawę w Muzeum we Fromborku – 10 obiektów,
- dezynsekcja pomostu (elementu scenografii) na wystawie Goci – Znad Bałtyku do Rzymu – 1 obiekt,
- doraźna konserwacja 6 obiektów archeologicznych na wystawę archeologiczną "Elbląg - historia ukryta pod ziemią",
- konserwacja 1 obiektu z działu ceramiki (plakieta kadyńska),
- konserwacja/dezynsekcja 1 obiektu z działu etnografii - drzwi żuławskie na wystawie "Żuławy ziemia ujarzmiona",
- konserwacja 1 obiektu z działu sztuki - na wystawę "Relikty chwały Elbląga". Łącznie w 2018 r. poddano konserwacji lub konserwacji doraźnej **85 obiektów**.

Ponadto w I połowie 2018 r. przygotowano kafle piecowe do ponownego postawienia pieców (secesyjnego i kadyńskiego) w budynku Gimnazjum (rozmontowanych uprzednio na czas trwania robót budowlanych) i przeprowadzono prace zduńskie.

Zabytkowy talerz po konserwacji

Piec kadyński podczas rekonstrukcji

5. Urządzanie wystaw stałych i czasowych

W Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu prezentowanych jest obecnie 7 wystaw stałych:

- a) w budynku Podzamcze skrzydło wschodnie:
 - Elbląg Reconditus,
 - Świadectwa. Historia w twarzach – twarze historii,
 - Goci. Znad Bałtyku do Rzymu,
 - Truso – legenda Bałtyku,
- b) w obiekcie Podzamcze – skrzydło południowe:
 - Historia ukryta pod ziemią,
- c) w budynku Gimnazjum:
 - Żuławy – ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły,
 - Relikty chwały Elbląga i regionu.

Fragment wystawy "Żuławy - ziemia ujarzmiona"

Dodatkowo Muzeum oferuje zwiedzającym atrakcje multimedialne:

- projekcje filmu holograficznego,
- dwie multimedialne platformy edukacyjne wykorzystujące technologię wirtualnej rzeczywistości, umożliwiającą odbycie podróży do minionych czasów
- Escape room zaaranżowany w klimacie epoki PRL.

W 2018 r. pracownicy merytoryczni Muzeum byli zaangażowani w prace nad scenariuszem wystaw, opracowywanie materiałów, konsultacje na potrzeby realizacji wystaw, dobór zabytków do prezentacji, aranżację scenografii i gablot, przygotowanie opisów wystaw. W efekcie tych działań w Muzeum powstały **3 nowe ekspozycje stałe**: *Żuławy – ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły*, *Historia ukryta pod ziemią* i *Relikty chwały Elbląga i regionu*.

Ponadto, we współpracy z Nadleśnictwem Elbląg, na dziedzińcu powstała cykliczna sezonowa wystawa stała „Las-Drewno-Historia”.

Otwarcie wystawy „Las – drewno – historia”

W ramach projektu „Z Muzeum w przyszłość” przygotowano także zewnętrzną wystawę posterową opowiadającą o historii budynku Gimnazjum, która jest prezentowana przed obiektem od września 2018 r.

W ubiegłym roku została także zorganizowana jedna wystawa czasowa prezentowana podczas Nocy Muzeów: „Bał u la!”.

W ramach modernizacji istniejących oraz przygotowywania nowych ekspozycji w 2018 roku zrealizowano następujące prace:

- przearanżowanie wystawy „Świadcstwa”;
- przygotowywanie założeń projektowych i wybór obiektów do wystawy stałej detalu zamkowego;
- opracowanie tekstów do składanki oraz na planszę informacyjną o unikatowym Aureusie Faustyny Młodszej, który prezentowany jest wraz z monetą na wystawie „Goci. Znad Bałtyku do Rzymu”.

Obiekty ze zbiorów Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu są prezentowane na krajowych i zagranicznych ekspozycjach muzealnych, a pracownicy Muzeum biorą czynny udział w przygotowaniu wystaw dla instytucji zarówno z kraju, jak i zagranicy, m. in. w zakresie opracowania kwerend, katalogowania i doboru eksponatów oraz konsultacji. W ramach tych działań w okresie od stycznia do grudnia 2018 r. wykonano następujące prace:

- wypożyczenia obiektów na wystawy (Muzeum Miasta Gdańska, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku),
- demontaż wystawy "Truso Legenda Bałtyku" w Chojnowie,
- instalacja obiektów na wystawie "Truso Legenda Bałtyku" w Bolesławcu,
- demontaż wystawy "Truso Legenda Bałtyku" w Bolesławcu,
- odbiór zabytków z Truso prezentowanych na wystawie „Skandynawowie na Ziemiach Polskich” w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie,
- przygotowanie zespołu zabytków z Truso związanych z handlem na wystawę archeologiczną do Biskupina,
- kwerendy do wystaw: wystawa stała w Muzeum Historii Polski, wystawa „Zamieszkać z Chrystusem i Marią. Sztuka a dewocja indywidualna w Niderlandach 1450-1530. Wystawa ze zbiorów polskich” w Muzeum Narodowym w Gdańsku.

Prace nad wystawą

6. Organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych

- Prowadzenie nadzoru archeologicznego przy budowie budynku mieszkalnego przy ul. Wapiennej w Elblągu;
- Opracowanie programu badań archeologicznych na Starym Mieście w Elblągu pomiędzy ulicami Studzienna – Bednarska;
- Prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie I etapu prac archeologicznych pomiędzy ulicami Studzienna – Bednarska; wykonanie pomiarów i opisów kamienic;
- Wykonanie dokumentacji fotograficznej nadzorów archeologicznych prowadzonych na ulicach Studzienna-Bednarska i ulicy Wapiennej;
- Prowadzenie nadzoru archeologicznego podczas prac ziemnych przy realizacji inwestycji prowadzonej przez ZZM w Elblągu: Rewitalizacja parku zlokalizowanego na dz. 7/1 obr. 23 w Elblągu przy ul. Lotniczej;
- Nadzór merytoryczny nad poszukiwaniami prowadzonymi przez osobę prywatną;
- Prospekcja przy użyciu dronów stanowiska Truso i okolic - poszukiwania cmentarzyska wikińskiego (w ramach współpracy z PWSZ w Elblągu) – kwiecień-wrzesień 2018 r.;
- Fotogrametria drewnianych zabytków z badań archeologicznych na Starym Mieście w Elblągu (w ramach współpracy z PWSZ w Elblągu);
- Badania magnetometryczne domniemanego cmentarzyska Truso – Janów Pomorski 20.05.2018 r. (współpraca UKSW Warszawa – sprawozdanie w archiwum MAH Elbląg);
- Badania powierzchniowe terenu domniemanego cmentarzyska związanego z Truso – lipiec 2018 r.;
- Kwerenda historyczna: wyszukiwanie i wybór, obrabianie graficzne reklam z elbląskiej prasy – ok. 1 000 pozycji, aktualna lista liczy 6 731 plików;
- Kwerenda monet Zygmunta Starego;
- Kwerendy naukowe czasopism elbląskich epoki PRL;
- Kwerendy naukowe: strój ludowy na Żuławach i Wysoczyźnie Elbląskiej, kuchnia elbląska, rzeźba „Warmiaczka” Heinricha Splietha, Komnick, potrawy kuchni mennonickiej, domy żuławskie, zwyczaje na Żuławach;
- Kwerenda i opis 21 przedmiotów osoby prywatnej;
- Kwerenda i opinia o obrazie dewocyjnym osoby prywatnej;
- Kwerendy związane z wypożyczeniem eksponatów i udostępnianiem eksponatów do publikacji;

- Kwerendy terenowe dotyczące wystaw - Żułowski Park Historyczny, domy podcieniowe (Marynowy, Żelichowo, Węzina itp.);
- Przygotowanie opinii muzealnej dotyczącej Wytwórni Ceramiki Kadyńskiej dla Kadyny Folwark Hotel & SPA;
- Sporządzenie sprawozdań z prac poszukiwawczych prowadzonych przez Stowarzyszenie DENAR w Czersku oraz Spędach.

Nadzory archeologiczne przy ul. Studzienna - Bednarska

7. Prowadzenie działalności edukacyjnej

W 2018 r. odbyło się łącznie **81 zajęć edukacyjnych** (lekcje muzealne, spotkania, zajęcia warsztatowe i in.), w których udział wzięło **1 681 osób**.

Dodatkowo przygotowano i zrealizowano zajęcia dla studentów wydziału leśnego SGGW w Warszawie oraz młodzieży z elbląskiego ośrodka szkolno-wychowawczego.

Wirtualna lekcja muzealna

Wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym przeprowadzono także cykl spotkań z mieszkańcami w ramach „Kawiarenki historycznej Clio” w podzamczu elbląskiego Muzeum – łącznie w ubiegłym roku odbyło się 5 spotkań:

- 20.02.2018 - Juliusz Marek „Od fotografii do filmu – historie prawdziwe”;

- 08.05.2018 - prof. dr hab. Aleksander Bursche z UW – „Unikalny aureus z okolic Elbląga. Napływ rzymskiego złota do Barbaricum”;
- 9.10.2018 - dr Joanna Szkolnicka, promocja pracy doktorskiej: „Elbląskie towarzystwa kulturalne i naukowe w latach 1772-1945”;
- 20.11.2018 – dr hab. Bartosz Kontny z UW – „Rzymskie wojsko na Kujawach. Drobnie zabytki, wielka sensacja i co z tego wynika?”;
- 18.12.2018 - dr Małgorzata Buchholz-Todoroska - promocja publikacji „Meble elbląskie z kolekcji Edwarda Parzycha”.

Kawiarenka Historyczna "Clio"

Ponadto, podczas „Nocy Muzeów 2018”, zrealizowano cykl otwartych wykładów o charakterze edukacyjnym:

- „Wachlarze i inne drobiazgi”,
- „Jak bawili się Wikingowie – refleksja na podstawie znalezisk z Truso”,
- „W maskach i strojach plażowych, w jaskini lodowej i w rytmie włoskich polonezów. Elbląskie bale i zabawy okresu Belle époque”,
- „Rozrywki dawnych elblążan. Muzyka, wino i ... uczta”.

Pozostałe działania edukacyjne zrealizowane przez pracowników MAH:

- opracowanie projektu zajęć „Jeździec na siwym koniu”- o wałach i groblach;
- opracowanie projektu zajęć na temat flizów żuławskich;
- oprowadzanie po Starym Mieście grupy rosyjskich dziennikarzy, muzealników z Magdeburga;
- przygotowanie przystanku historycznego dla potrzeb gry miejskiej dla młodzieży szkolnej organizowanej przez CSE Światowid w Elblągu w czerwcu 2018 r.;
- przeprowadzenie szkolenia dla przewodników z Gdańska;
- redakcja edukacyjnej strony internetowej MAH;
- opracowanie koncepcji kolorowanki - przewodnika po dziejach Elbląga.

8. Udostępnianie zbiorów dla celów edukacyjnych i naukowych

- **Udostępnianie obiektów i zbiorów do celów edukacyjnych:**
 - udostępnianie instytucjom oświaty Muzealnych Skrzyń (zestawy pomocy naukowych i materiałów pomocniczych do prowadzenia zajęć historycznych) – do końca grudnia 2018 r. łącznie odnotowano **11 wypożyczeń** Skrzyń. Przy wykorzystaniu tych materiałów odbyły się **34 zajęcia**, w których udział wzięło **488 uczniów**.

– **Udostępnianie obiektów do celów naukowych:**

- współpraca z SGGW w zakresie opracowania drewna archeologicznego;
- udostępnienie informacji dotyczących końcówki pasa o proveniencji anglosaskiej oraz cmentarzyska związanego z Truso dla Cardiff University;
- udostępnienie informacji dotyczących znaleziska skandynawskiego amuletu w miejscowości Jasionna;
- nadzór merytoryczny nad opracowaniem katalogu sztabek żelaznych z Truso do pracy magisterskiej;
- ocena zasadności merytorycznej tytułu pracy doktorskiej "Wierzenia i obrzędowość zachodnich Bałtów (Prusów) i Słowian połabskich w VII-XIII wieku – studium porównawcze" – dla Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie oraz dla Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

– **Prezentacja wyników badań na sesjach i konferencjach naukowych:**

- 07 – 10.02.2018 r. - Udział w posiedzeniu Zarządu The Association of the Castles and Museums in Baltic Sea w Bauska na Łotwie - Grzegorz Stasielowicz;
- 05 – 06.04.2018 r. - Udział w dorocznym roboczym zebraniu członków Network of Museums in the Baltic w Gdyni, kwiecień – Grzegorz Stasielowicz;
- 10.04.2018 r. - VI Kongres Mediewistów Polskich, Wrocław – referat pt. Relacje skandynawsko-bałtyjskie w okresie wikingów – Marek Jagodziński;

Ratusz w Bauska - miejsce obrad Zarządu The Association of the Castles and Museums in Baltic Sea

- 12-13.04.2018 r. - wygłoszenie referatu „Czy las chroni dziedzictwo?” na konferencji naukowej „Iławski Biskupin” w Sarnówku k. Iławy – Grzegorz Stasielowicz;
- 24.05.2018 r. – udział w konferencji „Kształtowanie oferty turystycznej regionu Warmii i Mazur”, Olsztyn – Piotr Adamczyk;
- 06-08.06.2018 r. - Udział w III Warmińsko-Mazurskiej Sesji Sprawozdawczej (za lata 2016-2017) – Marek Jagodziński – wygłoszenie referatu pt.: Mitologia skandynawska epoki Wikingów i chrześcijaństwo na podstawie artefaktów z Truso, prowadzenie panelu Wiek średni i nowożytność / Middle Ages and Modern Era;
- 18-19.06.2018 r. - udział w konferencji naukowej „Edukacja w nowych muzeach i instytucjach kultury”, Poznań – Piotr Adamczyk;
- 18.06.2018 r. - udział w spotkaniu założycielskim Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Forum Edukatorów Muzealnych – Piotr Adamczyk;
- 20-22.09.2018 r. - wystąpienie „Świat gier typu hnefatafl” – katalog znalezisk - VI Kongres Mediewistów Polskich we Wrocławiu – Piotr Adamczyk;
- 22.09.2018 r. - referat/prezentacja „Alltag der Deutschen im Oblast Kaliningrad – 1945-1951 unter besonderer Berücksichtigung der religiösen Verhältnisse” – sesja Verein für Geschichte und Altertumskunde Ermlands (Berlin) – Joanna Szkolnicka;
- 3-4.10.2018 r. – udział w konferencji „Dźwigacze Kultury”, Kraków – Agnieszka Sławińska;

- 13.10.2018 r. - referat/prezentacja Die Pflege der westpreußischen Geschichte und Kultur - ein gemeinsames deutsch-polnisches Projekt? (Düsseldorf) – Joanna Szkolnicka;
- 08.11.2018 r. - uroczystość otwarcia wyremontowanych obiektów Muzeum – wystąpienie dotyczące zastosowania nowych technologii w wyremontowanym budynku Gimnazjum – prezentacja multimedialnych platform edukacyjnych, prezentacja multimedialna upamiętniająca 100-lecie odzyskania niepodległości - Grzegorz Stasielowicz;
- 15-16.11.2018 r. - referat: „Idea muzeum w prowincjonalnym mieście pruskim na przykładzie dwóch elbląskich instytucji” na konferencji w Gdańsku „Teraźniejszość przeszłości. Gdańskie muzealnictwo i historiografia w XIX-XX w.” – Wiesława Rynkiewicz-Domino;
- 22.11.2018 r. - referat/prezentacja Die Entwicklung des Vereinswesens im alten Elbing unter besonderer Berücksichtigung des Frauenbeitrags und der Frauenvereine – Mniejszość Niemiecka w E-gu – Joanna Szkolnicka;
- 13.12.2018 - referat na Międzymuzealnym Kolegium Numizmatycznym „Monety elbląskie w skarbach z terenu Polski” - Paweł Wliźło;
- 13.12.2018 r. - wystąpienie „Pierniki i marcepany, czyli przedwojenne zwyczaje świąteczne w Pasłęku” w Bibliotece Publicznej w Pasłęku - Piotr Adamczyk;

W 2018 roku Muzeum zorganizowało międzynarodową konferencję naukową „Z Muzeum w przyszłość”, która odbyła się w dniach 19-21 września. Pierwszego dnia konferencji miała miejsce rejestracja uczestników, odbyła się ceremonia otwarcia, a następnie zostały zaprezentowane efekty realizacji projektu „Z Muzeum w przyszłość”, dofinansowanego ze środków RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Ponadto uczestnicy konferencji zostali oprowadzeni po Muzeum i elbląskim Starym Mieście.

Konferencja "Z Muzeum w przyszłość"

Drugiego dnia odbyły się prelekcje, których tematyka dotyczyła najnowocześniejszych metod wykorzystywanych w prezentacji zbiorów muzealnych oraz obrady *Network of Museums in the Baltic* i *Association of the Castles and Museums around the Baltic Sea*. Trzeciego dnia została zorganizowana wycieczka wyjazdowa do najnowocześniejszych muzeów w regionie. Uczestnicy zwiedzili Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku oraz Muzeum Emigracji w Gdyni.

W konferencji wzięło udział 46 gości z kraju i zagranicy.

– **Popularyzacja i publikacja wyników badań naukowych w periodykach i wydawnictwach pokonferencyjnych oraz w mediach, na specjalistycznych blogach popularnonaukowych i stronach internetowych:**

- Truso – jak bardzo skandynawskie? – artykuł do wydawnictwa Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Wydawnictwo pokonferencyjne „Wikingowie w Polsce?” (Marek Jagodziński);
- Mitologia skandynawska epoki Wikingów i chrześcijaństwo na podstawie artefaktów z Truso – artykuł do wydawnictwa pokonferencyjnego III Warmińsko-Mazurskiej Sesji Sprawozdawczej (Marek Jagodziński);
- Tłumaczenie artykułów do publikacji z języka rosyjskiego na język polski (Marek Jagodziński):
 - ✓ Vladimir I. Kulakov, Zespół dwóch złotych naszyjników/pierścieni z Młoteczna (Hammersdorf) i grzywny typu R300 w krajach nadbałtyckich;
 - ✓ Vladimir I. Kulakov, Figury zwierząt w sztuce ludności bursztynowej krainy;
- Unikalny aureus Faustyny II z legendą *mater castrorum* z miejscowości Stygajny na Warmii, wyd. IAUW Księga pamiątkowa prof. Jerzego Kolendo (Marek Jagodziński, wspólnie z: Aleksander Bursche),
- „Ulrich Jasper Seetzens Bemerkungen zum „Weichselzopf“. Ein Beitrag zur Forschungsgeschichte der plica polonica und zur kaschubischen Volkskunde“ artykuł do publikacji zbiorowej (Joanna Szkolnicka);
- „Alltag der Deutschen im Oblast Kaliningrad – 1945-1951“ do Zeitschrift für Geschichte und Altertumskunde Ermlands - planowane wydanie początek 2019 (Joanna Szkolnicka);
- Pisanie tekstu, wybór ilustracji, redakcja tekstu własnego pt. „Importy ceramiczne w nowożytnym Elblągu na podstawie wybranych przykładów” do książki jubileuszowej prof. Aleksandra Kośko (Miroslaw Marcinkowski);
- Opracowanie artykułów do Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych – „Elbląskie Akcje” (Paweł Wliźło);
- Opracowanie artykułu „Monety elbląskie w skarbach z terenu Polski” do Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych do numeru styczeń-marzec 2019 (Paweł Wliźło);
- Opracowywanie artykułu dotyczącego gier typu hnefatafl (Piotr Adamczyk);
- Udział w filmie Zdzisława Czaca Pt. „Droga do Królestwa” – prezentacja w TVP Historia i PVP 1 w kwietniu 2018 roku (Marek Jagodziński);
- Uaktualnianie „Kalendarium elbląskiego” znajdującego się na stronie internetowej muzeum;
- Opracowanie i publikacja 5 postów na blogu muzealnym „O Starym Mieście słów kilka. Skarby z wykopalisk na Starym Mieście w Elblągu” (<http://staremiastoelblag-mah.blogspot.com/>);

Nagranie odcinka "Krótkiej Historii" dla Truso TV

- Publikacja 52 artykułów do cyklu „Historia jednego przedmiotu” w Elbląskiej Gazecie Internetowej PortEl.pl;
- Emisja 21 odcinków cyklu „Krótka historia” w telewizji Truso TV.

9. Zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji

– Warunki zwiedzania

Obecnie w Muzeum prezentowanych jest 7 wystaw stałych, które są zlokalizowane w budynku Gimnazjum oraz w obiekcie Podzamcza – skrzydło wschodnie i południowe. Wszystkie ekspozycje muzealne spełniają swoją rolę w zakresie edukacji historyczno-kulturowej, przybliżając odbiorcom bogate dziedzictwo regionu. Dodatkowo zwiedzający mają możliwość skorzystania z następujących atrakcji:

- 20-minutowy **film holograficzny** „Historie ponad granicami”, przedstawiający dwa tysiące lat wspólnej historii regionu południowo – wschodniego półwyspu Bałtyku od Elbląga do Kaliningradu. Jest to uniwersalny przekaz w zaawansowanej technologii, nie stosowanej na taką skalę w muzealnictwie europejskim, cieszący się dużym zainteresowaniem mieszkańców regionu oraz turystów ze wszystkich stron świata. W projekcji może wziąć udział 20 osób.
- **Historia tu i teraz – wirtualna przejażdżka samochodem** wyprodukowanym w elbląskich zakładach Franza Komnicka na początku XX wieku. Spacer zaczyna się na obecnej ulicy Nowodworskiej a kończy, po przejechaniu przez Most Wysoki oraz najważniejsze uliczki Starego Miasta, przy tzw. Pałacyku na ul. Stoczniowej. Dzięki zastosowaniu technologii VR (wirtualna rzeczywistość) oraz rekonstrukcjom komputerowym można podziwiać „ożywiony” Elbląg z początku XX wieku i poczuć się jak pasażer limuzyny z kierowcą. W projekcji może wziąć udział do 14 osób jednocześnie.
- **Historia tu i teraz – wirtualne lekcje** – w aplikacji "Historia tu i teraz", dzięki połączeniu scanningu 3D i technologii VR można wziąć do ręki i dokładnie obejrzeć obiekty zabytkowe. Zastosowana technologia pozwala także wnikliwie opowiedzieć o prezentowanych zabytkach czy technikach jakich użyto do ich produkcji. W projekcji może wziąć udział do 14 osób jednocześnie.
- **Przeszłość tuż za rogiem** - system obejmuje dwie aplikacje VR (wirtualna rzeczywistość), stworzone tak, aby można było swobodnie poruszać się w wirtualnej przestrzeni.

Kadr z aplikacji "Przeszłość tuż za rogiem"

Pierwsza z aplikacji pozwala przenieść się do wirtualnej galerii sztuki, która została stworzona w scenerii nawiązującej do zabudowy Starego Miasta. Druga aplikacja stanowiła nie lada wyzwanie dla autorów, gdyż dzięki niej można podziwiać rekonstrukcję elbląskiego zamku, którego nie ma i nie wiadomo nawet jak wyglądał. System umożliwia korzystanie z aplikacji przez 2 osoby jednocześnie.

- **Escape room** – pokój zagadek zaaranżowany w klimacie epoki PRL. Przeznaczony dla maksymalnie 3 osób.

Na ekspozycji „Świadectwa” dostępny jest także ok. 40-minutowy film zawierający nagrania z wywiadów z byłymi mieszkańcami Elbląga i Kaliningradu pochodzenia niemieckiego, którzy pod koniec II Wojny Światowej opuścili te strony, oraz dodatkowe materiały tematyczne z wywiadów (łącznie ok 3 godziny nagrań).

Materiały audiowizualne znajdują się także na wystawach „Truso – legenda Bałtyku” (cyfrowa wizualizacja osady), „Skarby Gotów” (film z odkrycia grobu Księżniczki Gockiej) oraz „Historia ukryta pod ziemią” (nagrania z wykopalisk archeologicznych).

Do dyspozycji zwiedzających są przewodnicy posługujący się językiem polskim i angielskim. Ekspozycje prezentowane w obiektach Muzeum zawierają rozbudowaną warstwę edukacyjno-historyczną oraz przykuwają uwagę odbiorcy za sprawą zastosowanych interaktywnych rozwiązań i środków wyrazu artystycznego tworzących niezwykle klimat zwiedzania.

W 2018 r. muzealne wystawy zwiedziło **20 945** osób.

Przewodnik muzealny podczas oprowadzania

– **Udostępnienie zbiorów i zgromadzonych informacji**

Poza działalnością ekspozycyjną pracownicy Muzeum na bieżąco realizują zadania związane z udostępnianiem zbiorów i informacji poprzez:

- odpowiedzi na kwerendy muzealne,
- udzielanie wypowiedzi dla mediów w zakresie historii Elbląga,
- konsultacje osobiste, telefoniczne, mailowe dla instytucji i osób prywatnych zainteresowanych historią i sztuką Elbląga,
- opiniowanie i odpowiedzi na oferty sprzedaży obiektów,
- współpracę z rekonstruktorami historycznymi,
- oprowadzanie zorganizowanych grup dzieci i dorosłych oraz indywidualnych zwiedzających,

- udostępnianie wystaw muzealnych poza godzinami pracy muzeum.

10. Prowadzenie działalności wydawniczej.

- Publikacja przewodnika po regionie promującego projekt „Z Muzeum w przyszłość” oraz zmodernizowane Muzeum pn. „Szlakami Wysoczyzny Elbląskiej” – nakład 10 000 egz.;
- Publikacja książki „Elbląskie towarzystwa kulturalne i naukowe w latach 1772-1945” na podstawie rozprawy doktorskiej Joanny Szkolnickiej – nakład 150 egz.

Przewodnik turystyczny wydany przez MAH

II. KREOWANIE WIZERUNKU I PROMOCJA MUZEUM

Poza działalnością statutową Muzeum zrealizowało w 2018 r. szereg działań ukierunkowanych na kreowanie pozytywnego wizerunku instytucji oraz promocję oferty muzealnej, w tym:

1. **Wdrażanie systemu identyfikacji wizualnej MAH**, opracowanego w ramach projektu „Muzea ponad granicami” i wyróżnionego w 2015 r. I nagrodą w Ogólnopolskim Przeglądzie „Muzeum Widzialne”.

W bieżącym roku wyprodukowano ponad 13 000 egzemplarzy różnych materiałów informacyjnych, promocyjnych i in. zawierających elementy nowego systemu identyfikacji wizualnej, w tym ulotki, plakaty, balony, zaproszenia, przewodnik turystyczny.

2. **Współpraca z mediami (media relations)** – dystrybucja komunikatów medialnych dot. działalności MAH, publikacja artykułów w ramach cyklu „Historia jednego przedmiotu”

na portalu portEL.pl, emisja programów w ramach cyklu „Krótka historia zabytku” w Truso TV, organizacja konferencji prasowych w powiązaniu z organizowanymi

Plakat Nocy Muzeów 2018

wydarzeniami (imprezy, otwarcia wystaw, publikacje), kierowanie zaproszeń na imprezy i wydarzenia do przedstawicieli mediów, stałe konsultacje i udzielanie informacji dotyczących lokalnej i regionalnej historii, w tym wypowiedzi dla mediów w ww. zakresie i in.

W rezultacie tych działań w 2018 r. w różnych mediach ukazało się ok. 121 informacji dotyczących elbląskiego muzeum.

3. **Ujednolicenie wizerunku instytucji** – wdrażanie zasad zmierzających do zachowania spójnego wizerunku MAH w kontaktach zewnętrznych (instytucjonalnych i bezpośrednich z klientem), stosowanie jednolitego wzoru korespondencji oraz jednolitego nazewnictwa obiektów MAH.

4. Wprowadzenie udogodnień dla odbiorców oferty MAH

- rozbudowa oferty sklepu muzealnego – wprowadzenie nowego asortymentu (oferta elbląskich pamiątek muzealnych) – dostosowanie produktów do potrzeb współczesnego konsumenta, wprowadzenie do sprzedaży nowych gadżetów, uzupełnienie oferty sklepu na stronie www MAH, dystrybucja informacji dot. oferty sprzedaży MAH wśród instytucji muzealnych z terenu kraju i zagranicy (Skandynawia, Niemcy, Obwód Kaliningradzki), rozwój sprzedaży internetowej,
- wdrożenie systemu rezerwacji biletów i usług przewodnika online.

Nowy asortyment sklepu muzealnego

5. Działania informacyjne

- druk i dystrybucja muzealnych ulotek informacyjnych,
- bieżąca aktualizacja danych kontaktowych i fotografii Muzeum na zewnętrznych portalach turystycznych i innych,
- opracowanie i dystrybucja informacji dot. oferty MAH wśród biur podróży polskich i zagranicznych (foldery opracowane w języku polskim, angielskim, rosyjskim i niemieckim) – działanie w toku,
- emisja informacji promujących nowe ekspozycje (prasa, Internet, telewizja, plakaty),
- ekspozycja roll-upów promujących MAH podczas imprez i wydarzeń,
- aktualizacja profilu Muzeum w aplikacji Guides4Art – dostępny na smartfony mobilny międzynarodowy przewodnik po kulturze i sztuce.

6. PR internetowy

- regularna aktualizacja witryny internetowej MAH (strona dostępna w 4 językach – polskim, angielskim, rosyjskim i niemieckim),
- systematyczna publikacja wpisów na muzealnym profilu facebookowym i instagramowym,
- publikacje na muzealnym blogu „O Starym Mieście słów kilka. Skarby z wykopalisk na Starym Mieście w Elblągu” (<http://staremiastoelblag-mah.blogspot.com/>),
- prowadzenie fanpage i strony internetowej programu Świadectwa i Polskiego Towarzystwa Historycznego O/Elbląg.

7. Organizacja imprez i wydarzeń

W 2018 r. Muzeum zorganizowało następujące wydarzenia dla mieszkańców miasta i okolic:

- **Noc Muzeów** - cykliczna impreza polegająca na udostępnianiu muzeów, galerii i innych instytucji kultury w wybranym dniu w godzinach nocnych. Tegoroczne nocne zwiedzane, które odbyło się pod hasłem „Niech żyje bal!”, przygotowano wspólnie z elbląskim Teatrem im. Aleksandra Sewruka, PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” oraz Zespołem Szkół Inżynierii Środowiska i Usług. W ten wyjątkowy wieczór ożyły muzealne ekspozycje, a na zwiedzających czekały liczne niespodzianki, konkursy, zabawy, warsztaty oraz koncerty (19.05.2018 r.);

Noc Muzeów 2018

- **Międzynarodowa konferencja naukowa** pod nazwą „Z Muzeum w przyszłość”, połączona ze spotkaniami z przedstawicielami Network of Museums in the Baltic oraz Association of the Castles and Museums around the Baltic Sea (19 – 21.09.2018 r.);
- **Uroczystość otwarcia** budynku Gimnazjum i skrzydła południowego budynku Podzamcza (08.11.2018 r.).

Występ artystyczny podczas uroczystości otwarcia wyremontowanych budynków Muzeum

Muzeum uczestniczyło również w następujących imprezach i wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje/placówki:

- Rozkręcamy Powszechny Optymizm – impreza promująca Fundusz Europejskie – Elbląg, 26.05.2018,

- Festiwal Modelarski Stowarzyszenia DENAR – współorganizator imprezy (fundator nagród) – Elbląg, czerwiec 2018 r.,
- „Dni otwarte żuławskich zabytków” – 23-24.06.2018 r.

Stoisko Muzeum na imprezie "Rozkręcamy Powszechny Optymizm"

8. Dokumentowanie działalności MAH

Na bieżąco realizowane są zadania związane z prowadzeniem bazy dokumentacyjnej i gromadzeniem materiałów związanych z działalnością Muzeum oraz wykonywaniem dokumentacji fotograficznej imprez i wydarzeń organizowanych przez Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu. W ramach działania do końca grudnia 2018 r. wykonano ok. 3 000 zdjęć pozostawionych po selekcji i gotowych do wykorzystania – są to fotografie dokumentujące działalność MAH, realizację inwestycji obejmującej remont budynku Gimnazjum i skrzydła południowego budynku Podzamcza, budowę wystaw, imprezy i inne wydarzenia z udziałem MAH oraz zdjęcia zabytków.

9. Wizualizacja, reklama outdoorowa:

- stała ekspozycja billboardów promujących muzeum, zlokalizowanych przy trasie E-7 (2 billboardy, po jednym na każdy kierunek ruchu),
- dystrybucja materiałów promocyjnych (ulotki, plakaty, przewodniki) do miejsc atrakcyjnych dla turystów (pracownicy MAH poza godzinami pracy),
- udostępnienie prezentacji promującej Muzeum i promocja biżuterii dostępnej w muzealnym sklepiku w Hotelu Elbląg,
- udostępnienie ekspozycji promującej Muzeum w Hotelu Pod Lwem,
- udostępnienie ekspozycji promującej Muzeum w Ratuszu Staromiejskim.

10. Pozostałe działania:

- Wdrożenie nowej Polityki Ochrony Danych Osobowych w związku ze zmianą przepisów w tym zakresie,
- PTTK Oddział w Elblągu – stała współorganizacja imprez muzealnych (Noc Muzeów 2018), współpraca w zakresie organizacji gier miejskich, konsultacje historyczne,
- Elbląski Klaster Turystyczny – stała współpraca w zakresie promocji miasta i regionu,
- CSE Światowid – współpraca w zakresie organizacji imprez, gier miejskich oraz realizacji projektów promujących miasto i region,
- Polskie Towarzystwo Historyczne – stała współpraca ze stowarzyszeniem, ukierunkowana na popularyzację oferty wystawienniczej i edukacyjnej Muzeum. W ramach współpracy w 2018 r. Muzeum zapewniało nieodpłatnie usługi oprowadzania członków Towarzystwa (także po godzinach pracy) i uczestniczyło w projektach realizowanych przez Towarzystwo,

- Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział Gdańsk – stała współpraca ze stowarzyszeniem, obejmująca udział w spotkaniach i odczytach oraz promocję ekspozycji muzealnych,
- Stowarzyszenie Muzealników Polskich – udział w pracach zarządu,
- Stowarzyszenie Historyczno-Poszukiwacze DENAR – stała współpraca od momentu powstania, obejmująca nadzór i konsultacje merytoryczne, pomoc w zakresie przechowywania, konserwacji i ekspozycji zbiorów, wsparcie rzeczowe – wypożyczenie gablot z budynku Gimnazjum,
- Studio TT – współpraca w zakresie tworzenia kolekcji biżuterii inspirowanej eksponatami ze zbiorów MAH,
- Spółka TheConstruct – współpraca w zakresie tworzenia bezpłatnej aplikacji wirtualnej na smartfony – spaceru po przedwojennej elbląskiej Starówce, aplikacji do spaceru po makiecie, spaceru po osadzie Truso,
- Hotel Elbląg – stała współpraca, oferta specjalna dla gości hotelowych, prezentacja muzeum w holu hotelowym, sprzedaż biżuterii wzorowanej na zabytkach muzealnych,
- Hotel Pod Lwem – stała ekspozycja zabytków pozyskanych w ramach badań miejsca lokalizacji hotelu,
- Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej – stała współpraca,
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli – stała współpraca, wykłady dla nauczycieli historii, współpraca w konkursach historycznych,
- Ogólnopolskie Forum Edukatorów Muzealnych - pracownik Muzeum jest jednym z administratorów profilu Facebook.

Biżuteria stworzona we współpracy ze Studio TT

11. Nagrody i wyróżnienia uzyskane w I połowie 2018 r.:

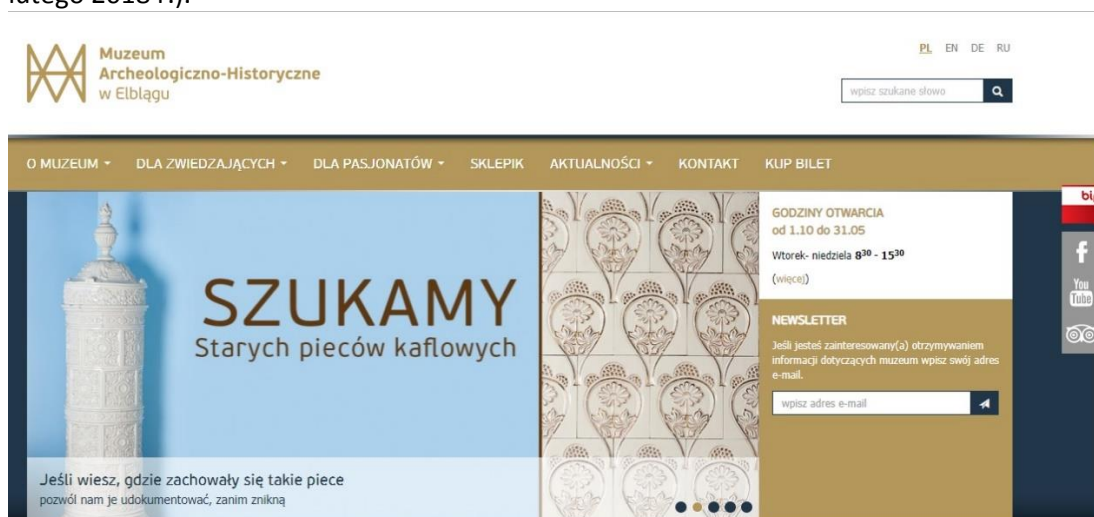
- Nagroda Starosty Elbląskiego w dziedzinie kultury za całokształt działalności na rzecz upowszechniania kultury dla Piotra Adamczyka, kustosa ds. historii okresu PRL-u z Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu.

III. MONITORING EFEKTÓW DZIAŁAŃ

Muzeum na bieżąco prowadzi ewaluację, w celu oceny efektywności podejmowanych działań oraz adekwatności oferty do oczekiwań odbiorców. Monitoring odbywa się będzie za pośrednictwem następujących działań:

1. **Badania ankietowe** – od 2012 r. corocznie przeprowadzane są ankiety wśród odbiorców oferty edukacyjnej (po 200 osób w każdej turze). Wyniki ankiet są następnie opracowywane i zestawiane z wynikami z lat poprzednich, wykazując systematyczny wzrost atrakcyjności realizowanych działań oraz pozyskiwanej przez odbiorców oferty wiedzy dotyczącej historii i kultury regionu.

2. **Analiza recenzji użytkowników Internetu** - portalu turystycznego TripAdvisor, platformy google, mediów społecznościowych (facebook) i in. Na bieżąco odbywa się monitoring publikowanych w Internecie opinii na temat funkcjonowania Muzeum.
3. **Monitoring statystyk odwiedzin** Muzeum, strony internetowej, profili społecznościowych MAH. Statystyki stron internetowych:
 - www.muzeum.elblag.pl - sesje: 14 949, odsłony: 49 888, stron na sesję: 3,34 (wg języków: PL 82,6% EN 7,4% DE 1,9% RU 1,45% FR 2,93%, KO 0,7%);
 - **Google+** - całkowita liczba wyświetleń wizytówki 33212 wyświetlenia wizytówki w wyniku wyszukiwania - 30 097, reakcje: pokaż www: 1 265, zadzwon: 121, pokaż trasę: 1 650, opinie 4,7/5;
 - **Facebook** – ilość fanów 1 741 (+ 335 od 31.12.2017), ilość postów 272 , średni zasięg postów 830, całkowity zasięg 200 234, recenzje: 46 opinii (+6 od 31.12.2017), ocena 4,8/5;
 - Blog www.staremiastoelblag-mah.blogspot.com/ - liczba wyświetleń strony: 16 473;
 - **Instagram**: 204 posty, 710 obserwujących, średni zasięg ok. 320, (konto funkcjonuje od 28 lutego 2018 r.).

Muzealna strona internetowa

4. **Badanie wpisów i opinii pozostawianych przez zwiedzających w Księdze Gości** - w 2018 r. pozostawiono 286 wpisów.

W przeważającej większości uzyskiwane za pośrednictwem wymienionych działań informacje zwrotne są pozytywne. W przypadku opinii negatywnych stosowne rozwiązania są wprowadzane na bieżąco.

